

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
“ΝΟΣΤΟΣ”
(Asociación Cultural Helenica “Nostos”)
ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ
3^{ος} ΔΙΕΘΝΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ**

Θέμα:

“Μάρμαρα του Παρθενώνα: Ιστορία μιας κλοπής ή η κλοπή της ιστορίας;”

**Συμμετοχή στο διαγωνισμό με το λογοτεχνικό κείμενο
“Ο Ιερός Χορός των Καρυάτιδων”**

**Συγγραφείς:
Παρασκευή Κωστοπέτρου – Βικτώρια Μακρή**

Ο ΙΕΡΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΡΥΑΤΙΔΩΝ

Αττικός ουρανός και ο ήλιος αστράφτει σαν φλόγα που δεν σβήνει ποτέ. Φλόγα εκτυφλωτική. Που ο άνεμος τη δυναμώνει συνέχεια. Κάτω από τον ήλιο τα σπίτια, οι δρόμοι, τα παιδιά, οι άνθρωποι, τα γεράνια στα μπαλκόνια και οι βουκαμβίλιες, τ' αυτοκίνητα και το τσιμέντο, η ασφαλτος, ο τόπος, η γη, η χώρα, τα αγάλματα στα Προπύλαια και η Ρωμαϊκή Αγορά με τους μικροπωλητές, τα φο κοσμήματα στα χέρια των φοιτητριών.

Κέντρο της Αθήνας, λαϊκή γειτονιά λίγο πιο πέρα από την Ομόνοια, κόσμος διψασμένος για δουλειά και καλό αξιοπρεπές μέλλον των παιδιών. Κάτω από τον αττικό ήλιο, εκεί, στον κεντρικό δρόμο της γειτονιάς αυτής, λάμπει σαν τοίχος πρόσφατα ασβεστωμένος σε νησιώτικο σπίτι, το μεγάλο κτίριο. *Ακαδημία Πνεύματος*, το ονόμασε ο Δάσκαλος που το δημιούργησε. Ο χώρος ιερός. Έλεγε ο Δάσκαλος πως, *όπως και στην αρχαία Ελλάδα υπήρχε ένα Ιερό Πανεπιστήμιο, έτσι και στη σύγχρονη εποχή υπάρχει τούτο εδώ, ένας χώρος να εκφράζεται το πνεύμα, να γίνεται λίγο πιο ορατή η γραμμή που ενώνει το Σύμπαν με τον άνθρωπο. Η εσωτερική γραμμή. Η ένωση που ακόμα δεν έχει γίνει γνώση, που έτσι κι αλλιώς υφίσταται, μεταξύ του Δημιουργού και του δημιουργήματός Του.*

Βραδάκι καλοκαιριού και στην Ακαδημία συζητάνε μαθητές στη μεγάλη αίθουσα. Ο Δάσκαλος δίπλα τους. Εσαιί παρών. Ακόμα και μετά από δέκα πέντε χρόνια από το θάνατό του. Λέει ο Κωνσταντίνος, ένας από τους παλαιότερους μαθητές, ότι έχει έρθει η ώρα να αλλαχτούν τα μάρμαρα στα πατώματα, τα χρόνια που έχουν περάσει είναι πολλά και είναι καιρός να μπει μία καινούργια βάση. Οι υπόλοιποι συμφωνούν, στηρίζουν την πρόταση και προτείνουν ιδέες για την υλοποίησή της. Αν και τα χρήματα που χρειάζονται είναι πολλά και τα έσοδα της Ακαδημίας είναι περιορισμένα γιατί προέρχονται μόνο από συνδρομές, σε λίγες μέρες έρχεται ένα φορτηγό έξω στην είσοδο και ξεφορτώνει τις καινούργιες πλάκες δαπέδου. Λευκό μάρμαρο Διονύσου το υλικό και η χαρά στα πρόσωπα των μαθητών ανείπωτη...

Τα χέρια των εργατών έμπειρα, η μία πλάκα στρώνεται δίπλα στην άλλη, ο χώρος αρχίζει να παίρνει μία νέα μορφή· τοποθετούνται πάνω στα θεμέλια της Ακαδημίας βράχοι λευκοί, στιβαροί, ακριβοί, λαμπεροί όπως το φως του Αιγαίου, μπαίνουν οι ίδιοι ακριβώς βράχοι από τους οποίους κάποτε κτίστηκαν αρχαίοι ναοί και σμιλεύτηκαν αγάλματα θεών.

Η Ελένη κοιτάει το καινούργιο πάτωμα και τα μάτια της μεγαλώνουν σαν τα μάτια παιδιού που αντικρίζει το θαύμα και εκστασιάζεται! Έρχεται το φως του λευκού χρώματος των μαρμάρων

και κάνει τα μάτια της σχεδόν να φεύγουν από τον παρόντα χρόνο... Είναι σαν το βλέμμα της, μέσα σε αυτό το αρχαίο υλικό στο οποίο εστιάζει, να σπάει το χρόνο και ν' αντικρίζει το παρελθόν, σαν να έρχεται σ' επαφή με τις εικόνες μιας εποχής η ιστορία της οποίας παραμένει αναλλοίωτη στο χρόνο.

Έλεγε αργότερα η Ελένη στον άντρα της, τον Κωνσταντίνο και στους άλλους μαθητές, ότι καθώς κοίταζε τα λευκά μάρμαρα στο πάτωμα, της ήρθε αστραπιαία η σκέψη πως το καινούργιο αυτό δάπεδο είναι μια πολύ καλή ευκαιρία, πρωτίστως είναι η βάση, για να αναβιώσουν πάνω του τα χοροδρώμενα – χοροί που δίδαξε ο Δάσκαλος για να δείξει τη σοφία των κινήσεων του σώματος, να διδάξει στους μαθητές ότι οι κινήσεις των χεριών, των ποδιών, του κορμιού ολόκληρου, ακόμα και οι μορφασμοί του προσώπου μπορούν άριστα να εκφράσουν την εξισορρόπηση της ενέργειας του σώματος και να εκπέμψουν στο χώρο αρμονία και κάλλος. Τους έλεγε ακόμα η Ελένη ότι καθώς είχε την ιδέα αυτή της αναβίωσης των χοροδρωμένων συγχρόνως είχε και τη βεβαιότητα ότι αυτά μπορούν κάλλιστα να ξαναγίνουν, ότι δεν έχουν ξεχαστεί από τότε που τα δίδαξε - πριν πόσα χρόνια - ο Δάσκαλος, γιατί η γνώση όλη υπάρχει μέσα μας, γνωρίζουμε τη σημειολογία των κινήσεων, ο Δάσκαλος το πεδίο των ιερών χορών το κατείχε και το δίδαξε, το μετέφερε, άρα μας έχει κληρονομηθεί. Αυτό έβλεπε, είπε, πάνω στο ολοκαίνουριο πάτωμα: το διαχρονικό χορό του σώματος, έτσι όπως εκφράστηκε κάποτε στην αρχαιότητα μέσα από τους ιερούς χορούς, έτσι όπως εξακολουθεί να εκφράζεται σήμερα μέσα από τα κύτταρα της μνήμης.

Τα πρώτα χοροδρώμενα με την καθοδήγηση της Ελένης έγιναν, οι μαθητές και οι μαθήτριες της Ακαδημίας γίνονταν καθημερινά όλο και πιο πολύ ένα συμπαγές και αδιάρρηκτο σώμα το οποίο, κάτω από τους ήχους της τελετουργικής μουσικής που ακουγόταν, κινούνταν αρμονικά, σαν μια ομάδα ιερειών η οποία εκφράζει με κινήσεις εξωτερικές την εσωτερικότητα της οντολογικής ύπαρξης.

Όσπου ένα βράδυ η Ελένη είδε τυχαία στην τηλεόραση κάποια στιγμιότυπα από τα εγκαίνια του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης. Κόσμος πολύς, σωστά και μελετημένα καλά τα λόγια των επισήμων στις ομιλίες τους, τα αγάλματα ακόμα και μέσα από την οθόνη της τηλεόρασης έκαναν επιβλητική και λαμπερή την παρουσία τους, και η Ελένη παρακολουθούσε συγκινημένη. Αργότερα και αφού είχε κλείσει πια την τηλεόραση μπήκε στο internet, να δει ξανά τη σημαντική αυτή ημέρα. Μέσα στα κείμενα και τις εικόνες, τις συνεντεύξεις, τα δοκίμια και τις φωτογραφίες, το βλέμμα της έπεσε τυχαία σε κάποια λόγια του καθηγητή της Κλασικής Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Δημήτρη Παντερμαλή, προέδρου του Νέου Μουσείου

της Ακρόπολης. Έλεγε ο καθηγητής κηρύσσοντας την έναρξη των εργασιών μιας διεθνούς Ημερίδας που είχε διοργανωθεί πριν λίγο καιρό στο Μουσείο, ότι *“δεν μιλάμε απλά για επιστροφή, αλλά για επανένωση των Γλυπτών.”* Ενώ, σε ερώτηση δημοσιογράφου, *“από τα αγάλματα του μουσείου ποιο σας συγκινεί περισσότερο;”* εκείνος είχε απαντήσει το εξής:

“Τα βράδια που μένω ως αργά, (στο μουσείο) κάθομαι στο εσωτερικό μπαλκονάκι και κοιτάζω την αίθουσα των αρχαϊκών. Ύστερα από πέντε-δέκα λεπτά αρχίζεις να ζαλίζεσαι λίγο και έχεις την αίσθηση ότι αρχίζουν να κινούνται.”¹

Αστραπιαία τότε στη σκέψη της Ελένης ήρθε εκείνη τη στιγμή η χορογραφία του επόμενου χοροδρώμενου. Θα ονομάζονταν και θα ήταν «Ο Τελετουργικός Χορός Των Καρυάτιδων». Λίγες μόνο ώρες χρειάστηκαν για να δοθεί και στην πράξη η σύλληψη της Ελένης. Κι έγινε ένα πανέμορφο χοροδρώμενο! Έξι μαθήτριες της Ακαδημίας, - συμβολικά οι έξι Καρυάτιδες που υποβαστάζουν το ναό του Ερεχθείου, οι ονομαζόμενες «η Πρόστασις των Κορών», για τις οποίες μάλιστα λέγεται ότι ο Ικτίνος τις εμπνεύστηκε καθώς παρακολουθούσε ένα λατρευτικό χορό Παρθένων αφιερωμένο στη θεά Άρτεμη -, οι μαθήτριες αυτές σε διάταξη σχήματος Π, με αρμονικές απαλές και συγχρόνως δυνατές σε ένταση κινήσεις άρχισαν να αναπαριστούν την εσωτερική διάταξη των αρχαίων εκείνων Κορών. Όσοι παρακολουθούσαν τη συγκεκριμένη χορογραφία έλεγαν πως ήταν σαν να είχαν μπροστά στα μάτια τους την αποκάλυψη της οντότητας της γυναίκας, την εσωτερική της έκφραση, την ιερή και μυσταγωγική, που μόνο σε αρχαίους ναούς και μάλιστα συν – ναούς, όπως ο ναός του Ερεχθείου, ναός πολλαπλός όπου συστεγάστηκαν πολλαπλές λατρείες, συναντάται.

Μέσα από την αναπαράσταση του στησίματος των Καρυάτιδων, την ορθή κορμοστασία, το γόνατο το ένα ελαφρά λυγισμένο, το προτεταμένο κάποιες φορές χέρι με το οποίο οι Κόρες εκείνες κρατούσαν ένα *αφιέρωμα* και το πρόσφεραν, και το βλέμμα τους το σαν το λευκό πεντελικό μάρμαρο αστραφτερό που διαπερνά το χρόνο και σε κοιτάει ζωντανό και σπινθηροβόλο ακόμα και σήμερα, δόθηκε μαγικά τελείως η αναβίωση ολόκληρης της ιστορίας: στο χοροδρώμενο αυτό εκφράστηκε το πεδίο της ένωσης, το πεδίο της ομάδας, το πεδίο της συλλογικής τελετουργικής πράξης του χορού, καθώς κληρονομικά η σοφία της ιστορίας μεταφέρεται στο χρόνο και βρίσκει τις επόμενες

---

¹ Συνέντευξη στη Μαρία Θερμού. Δημοσιεύτηκε στο ΒΗMagazino, τεύχος 454, σελ. 26- 32, 28/06/2009

γενιές, τις επόμενες Κόρες που συνεχίζουν συνειδησιακά να υποβασιάζουν ανά τους αιώνες τους ιερούς ναούς του πνεύματος.

Έγινε γνώση και βίωμα στην ομάδα των χοροδρωμένων πως οι Καρυάτιδες με την αιώνια στήριξη που παρείχαν και παρέχουν στο πνευματικό πεδίο της χώρας - όπου «χώρα» είναι ο πλανήτης ολόκληρος - εκφράζουν τη διαχρονική θέση της γυναίκας και φτιάχτηκαν για να μεταφέρουν αυτό ακριβώς το μήνυμα. Οι μαθήτριες της ομάδας της Ακαδημίας έλεγαν σε συζητήσεις μετά το τέλος αυτού του χοροδρώμενου πως βίωναν την Προσφορά, την Προστασία, τη Στήριξη, την Επαγρύπνηση· πως οι ναοί παγκοσμίως, είτε ονομάζονται Παρθενώνες είτε Ερεχθεία είτε αλλιώς, είναι ζωντανοί οργανισμοί όπως ο άνθρωπος, οι κολώνες τους είναι οι βραχίονες των χεριών και τα οστά των ποδιών, και το μεδούλι τους είναι το μολύβι το οποίο συγκρατεί τους αρχαίους κίονες όρθιους στο χρόνο. Και όπως η σοφία του λαού λέει πως η γυναίκα είναι η κολόνα του σπιτιού, έτσι η αρχαία Καρυάτιδα δεν είναι άλλη από την οντότητα της γυναίκας η οποία έχει τιμητικά αποδεχτεί να είναι το στήριγμα πολιτισμών, έχει ταχτεί να έχει το ευθυτενές εκείνο καθαρό βλέμμα με το οποίο κοιτάζει στα μάτια τον πλανήτη όλο και του μεταφέρει το μήνυμα της πνευματικότητας. Η Καρυάτιδα, καθώς κρατάει στο χέρι της το *αφιέρωμα*, γίνεται η ιέρεια που προσφέρει στον κόσμο τους καρπούς του πνεύματος, το εσωτερικό ανθρώπινο κάλλος. Και το προσφέρει στο διηνεκές.

Λίγες μέρες αργότερα από το βράδυ εκείνο όπου η Ελένη είχε μπει στο internet και διάβαζε τα σχετικά άρθρα για τα εγκαίνια του μουσείου, μαζί με τον άντρα της και το γιο της επισκέφτηκε το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης. Λαμπερό το θέαμα, συγκινητικό, κόσμος που έστεκε εκστατικά μπροστά στο αιώνιο κάλλος του πολιτισμού, και από κοντά το βλέμμα των Καρυάτιδων έμοιαζε ακόμα πιο ζωντανό και αληθινό από οποιαδήποτε άλλη αναπαράσταση. Απέναντι, έξω από το μεγάλο καθαρό γυαλί της υψηλής τεχνολογίας το οποίο εισάγει το βλέμμα του επισκέπτη του μουσείου στον εσωτερικό χώρο της ανθρώπινης ύπαρξης, τον Παρθενώνα, ο ιερός βράχος έκανε το χρόνο να μοιάζει μύθος· είχες την αίσθηση αντικρίζοντας τον ότι ήσουν και είσαι εκεί, στην εποχή εκείνη, ότι το παρόν με το παρελθόν είναι ενωμένα, αδιαίρετα, η μέρα με το φως της έτσι όπως έφεγγε τα μάρμαρα έφερνε στην ατμόσφαιρα το ρίγος που θα ένιωθε κανείς εάν έβλεπε ολοζώντανες τις *Κανηφόρους*, τις παρθένες που μετέφεραν τα κάνιστρα στη πομπή των Παναθήναιων – και οι οποίες όπως πιθανολογείται υπήρξαν το πρότυπο των Καρυάτιδων.

Κάποια στιγμή η Ελένη γύρισε τυχαία το βλέμμα δίπλα της. Ένας τουρίστας είχε σκύψει ελαφρά την πλάτη του κι εξέταζε μια λεπτομέρεια από την πτυχή του χιτώνα μιας Καρυάτιδας. Με το κυρτό

σώμα του σκυμμένο μπροστά στο άγαλμα ήταν σα να το προσκυνάει, έμοιαζε σαν να υποκλίνεται στον πολιτισμό που αυτό το άγαλμα πρεσβεύει. Ρίγησε ολόκληρη η Ελένη... Η εικόνα τη συγκλόνισε. Στο νου της συνειρμικά σχηματίστηκε μια άλλη εικόνα, μελλοντική μεν, αλλά ζωντανή σαν να είναι παρούσα: ότι τα μάρμαρα του Παρθενώνα επιστρέφουν στην Ελλάδα, στον τόπο τους, στον ιερό χώρο και χορό τους, γιατί εδώ, στον ιερό αυτό βράχο είναι το μαγνητικό πεδίο τους και ότι η επιστροφή αυτή είναι η ένωση, είναι η συνοχή της ιστορίας των Ελλήνων, η οποία συνοχή με την αρπαγή των μαρμάρων διεκόπη. Κι έτσι δημιουργήθηκαν όλα εκείνα τα προβλήματα τα οποία μια τέτοια πράξη επόμενο είναι να προκαλέσει, με την ίδρυση του νεότερου ελληνικού κράτους μετά την Τουρκοκρατία: ορφάνια του πολιτισμού, βιώματα πολέμων, οικονομική δυσχέρεια του λαού και πρωτίστως απουσία πολιτισμικών προτύπων για τα παιδιά.

Μέσα σε ελάχιστα δευτερόλεπτα ήρθε έντονα στο νου της Ελένης η ανάλυση όλου αυτού του θέματος, που τα βράδια κάποιες φορές οι μαθητές στην Ακαδημία συζητούν· ότι μετά την τουρκοκρατία η Ελλάδα καλέστηκε να δημιουργήσει, να δομήσει καλύτερα, ένα σύγχρονο κράτος το οποίο θα είχε τις ρίζες του στον αρχαίο πολιτισμό του, την Ακρόπολη, που συμβολικά είναι το δένδρο με τις ρίζες του που τροφοδοτεί τον άνθρωπο, - Έλληνα ή άλλο πολίτη αυτού του κόσμου -, με το διανοιακό πεδίο του πνεύματος. Οι προστάτιδες δυνάμεις βοήθησαν μεν την Ελλάδα στον αγώνα της για την απελευθέρωση, αλλά με την αφαίρεση τμημάτων των μαρμάρων του Παρθενώνα ουσιαστικά διαλύθηκε η σύνδεση της χώρας με το παρελθόν της, «κόπηκε» κατά κάποιο τρόπο «η ροή του ποταμού», δεν αφέθηκε η Ελλάδα ως νεοσύστατο κράτος να κάνει την επανένωση της σύγχρονης ιστορίας της με αυτή των προγόνων της. Είναι σαν να κόπηκε μέρος των ριζών της που τη συνέδεαν με το πνευματικό της πεδίο κι έτσι το «δένδρο» υπήρχε και υπάρχει μεν, αλλά δεν αναπτύσσεται σωστά. Διότι, πώς άραγε να βρει η χώρα τη θέση της στο παγκόσμιο πεδίο των πνευματικών αξιών, όταν το πνευματικό της υπόβαθρο βομβαρδίστηκε και το οποίο εάν ερχόταν στο φως και γινόταν έργο, θα τη βοηθούσε να εκφράσει όλο εκείνο το διανοιακό πεδίο για το οποίο ο Παρθενώνας και κτίστηκε· δηλαδή να αναπτυχθεί η φιλοσοφία, η ποίηση, οι τέχνες, η μουσική, να έρθει ευμάρεια στη χώρα και εντέλει στον πλανήτη όλο, ο οποίος πλανήτης, αν δεν υπάρχει συνοχή μεταξύ των χωρών του, λογικό είναι να υποφέρει και ο ίδιος. Και πώς άραγε αυτή η χώρα να συνεχίσει να παράγει και να εξάγει πολιτισμό όταν ακόμα της λείπουν τα κομμάτια αυτά των κλεμμένων μαρμάρων της;

Χρειάστηκε μία μόνο εικόνα μέσα στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης να ξεδιπλωθεί μπροστά στα μάτια της Ελένης, ένας ξένος άνθρωπος που ήρθε κι έσκυψε ευλαβικά μπροστά στο χιτώνα μιας

Καρυάτιδας, για να τοποθετηθεί εκείνη ακριβώς τη στιγμή με ακρίβεια, - ερήμην αυτού του άγνωστου τουρίστα -, η ιστορία του πολιτισμού των Ελλήνων στη θέση που της αρμόζει. Στη θέση του σεβασμού και του θαυμασμού. Στη θέση της υπόκλισης του κόσμου μπροστά στο κάλλος του πνεύματος, έτσι όπως αυτό εκφράστηκε στην αρχαία Ελλάδα και έτσι όπως αυτό οφείλει να συνεχίσει να εκφράζεται και στη σύγχρονη. Όλη αυτή η σκηνή συνειρμικά έφερε στο νου της Ελένης τη σκέψη ότι, καθώς στο χώρο αυτό της φύλαξης των πνευματικών αξιών του πολιτισμού, σε αυτό το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, οι ζωντανές ανά τους αιώνες Καρυάτιδες επιστρέφουν και απλώνουν και πάλι το χέρι τους για να προσφέρουν το *αφιέρωμά* τους στον κόσμο όλο, σχηματίζεται ξανά η ιερή ομάδα της Επαγρύπνησης, της Προστασίας και της Στήριξης του παγκόσμιου οίκου του πνεύματος. Και κατά τη διάρκεια της επιστροφής τους, την ώρα που η έκτη Καρυάτιδα τοποθετείται πλάι στις άλλες, τη στιγμή εκείνη που εφάπτονται ξανά τα πόδια του αγάλματος με την προγονική του γη, η Ελένη είδε σαν σε όραμα ότι σκύβει και προσκυνάει το σημείο αυτό της επανένωσης, το σημείο όπου έρχεται το ιστορικό παρελθόν και μπαίνει πάνω στη βάση του παρόντος και κυρίως του μέλλοντος. Και ότι μέσα από την Ελένη που σκύβει και προσκυνάει ουσιαστικά δεν είναι άλλη από τη μία γυναίκα, την πνευματική, την οντολογική, αυτή που μετέχει ψυχικά στην ιερή ομάδα, στο ιερό έργο των Καρυάτιδων. Η ονομαζόμενη διαχρονική Κόρη. Η ανά τους αιώνες «κολόνα...»

Παρασκευή Κωστοπέτρου – Βικτώρια Μακρή